

I.

Zpráva o situaci v oblasti migrace ke dni 15. června 2016

Tento materiál byl vytvořen Ministerstvem vnitra v rámci plnění usnesení vlády ze dne 12. října 2015 č. 824, kterým se mění usnesení ze dne 29. července 2015 č. 621, o Strategii migrační politiky České republiky a Komunikační strategii České republiky k migraci. Členům vlády je zpráva předkládána každých 14 dní a poskytuje jim aktuální informace vztahující se k období uplynulému od předložení poslední zprávy.

1. Situace v České republice

Pokračující migrační vlna se i v první polovině června 2016 vyhýbá České republice, na jejím území jsou ve spojitosti s migrační krizí zjišťováni pouze jedinci či malé skupiny migrantů.

V období od 1. do 15. června 2016 bylo v České republice evidováno celkem 56 žádostí o mezinárodní ochranu. Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu podali státní příslušníci **Ukrajiny**, konkrétně 23 žádostí. Dalšími v pořadí byli žadatelé z Armínie (6), Vietnamu (4), Číny (3), Kuby (3) a Kyrgyzstánu (3).

V rámci tranzitní nelegální migrace bylo od počátku posílených opatření vyhlášených dne 17. června 2015 do konce sledovaného období zjištěno **3 583 osob**. V období od 1. do 15. června 2016 bylo zjištěno **22 případů tranzitní nelegální migrace**. Mezi zjištěné jedince patřili občané Tuniska (6), Iráku (6), Sýrie (3), Afghánistánu (2), Číny (2), Gambie (1), Pákistánu a Súdánu (1). K 15 zjištěním došlo v Jihomoravském kraji (konkrétně Břeclav, Lanžhot), k 7 v Ústeckém kraji. Ve sledovaném období bylo mezi příchozími zjištěno 5 žen a 4 děti do 15 let.

V zařízeních pro zajištění cizinců pobývalo 15. června 2016 celkem 122 osob. V ZZC Bělá pod Bezdězem bylo k tomuto datu zajištěno 53 jedinců, v ZZC Vyšní Lhoty 8 jedinců a v ZZC Drahonice 61 jedinců. Mezi hlavní zajištěné státní příslušnosti v českých ZZC momentálně patří **občané Afghánistánu (57), Ukrajiny (31), Pákistánu (6), Iráku (5) a Sýrie (5)**. V současné době se v českých ZZC nachází 12 žen a 30 a mladistvých dětí (ZZC Bělá Jezová).

Za sledované období bylo propuštěno celkem 44 osob. Dublinská procedura se týkala 6 osob, readmise 0 osob, ke správnému vyhoštění došlo v 10 případech. Ve zbylých 28 případech došlo k propuštění do vnitrozemí.

2. Situace v Evropské unii

Členové Evropské rady přijali spolu s tureckým premiérem **18. března 2016 společné prohlášení**, ve kterém konkretizovali principy nového mechanismu spolupráce při řešení migrační krize. Všichni noví migranti, kteří po 20. březnu 2016 nelegálně vstoupí z Turecka na řecké ostrovy, budou vráceni do Turecka. Za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU (tzv. schéma 1:1). Součástí dohody je také urychlení procesu **vízové liberalizace pro Turecko** (do června 2016), příslib navýšené finanční pomoci Turecku o další 3 mld. EUR, závazek k otevření dalších kapitol v rámci přístupového procesu Turecka do EU a shoda na společném postupu při zlepšování humanitární situace uvnitř Sýrie.

Tato dohoda se obecně těší podpoře členských států EU a zatím přináší i konkrétní dílčí výsledky: dle statistik UNHCR se denní průměr nově příchozích migrantů z Turecka do Řecka se stále pohybuje pod hranicí 50 osob, což znamená významný **pokles v porovnání s obdobím před prováděním dohody**. Počet deportovaných osob v rámci schématu 1:1 byl k 15. červnu celkem 462 osob (z toho

pouhých 31 Syřanů) - jedná se však pouze o dobrovolné návraty. Provádění schématu komplikuje povinnost vyplývající z evropského azylového *acquis* posoudit žádost o azyl všech osob, které o ni na řeckých ostrovech požádají. Většina nelegálně přibývajících na řeckých ostrovech požádá o azyl, přičemž žadatele o azyl nelze vrátit do konečného vyřízení jejich žádosti (včetně odvolání). Cílem Řecka je zamítat všechny žádosti jako nepřijatelné s odvoláním na možnost žádat o mezinárodní ochranu dříve v Turecku (koncept bezpečné třetí země, resp. první země azylu). Přestože v červnu byly potvrzeny první druhoinstanční rozhodnutí řeckých orgánů posuzujících žádosti o azyl o nepřijatelnosti některých jednotlivých žádostí, fakticky zatím **nedošlo k realizaci navrácení jediného neúspěšného žadatele o azyl**. V rámci dohody bylo ke stejnému datu přesídleno 511 syrských uprchlíků z Turecka do členských zemí EU.

Evropská komise dne 15. června vydala druhou hodnotící zprávu implementace dohody EU-Turecko, kde obecně oceňuje dosaženého pokroku a deklaruje, že pro úspěšnou implementaci bude potřeba především politického odhodlání všech zúčastněných stran (současný stav považuje za křehký). Pozitivně hodnotí snížení přílivu migrantů, implementaci schématu 1:1, zvýšení počtu přesídlených osob z Turecka do EU, atd. Pro zlepšení implementace Komise doporučuje Řecku zaměřit se na navyšování kapacit pro zpracování žádostí o azyl a odvolání, které dle mezinárodního práva vyžadují individuální přístup. Řecko by též mělo zajistit navýšení přijímacích kapacit na ostrovech a zajistit, za pomoci členských států, každodenní řízení a koordinaci tzv. hotspots. Turecko dle zprávy na druhou stranu musí co nejdříve přijmout potřebná opatření, aby došlo ke splnění veškerých kritérií pro uvolnění vízového režimu pro turecké občany (zbývající kritéria: implementace opatření souvisejících s bojem proti terorismu, změna legislativy týkající se ochrany osobních údajů v souladu s evropskými standarty, uzavření dohody o spolupráci s Europolem, zajištění efektivní soudní spolupráce s členskými státy, změna legislativy týkající se terorismu v souladu s evropskými standarty, zavedení biometrických pasů splňujících standarty EU, funkční readmisní dohoda týkající se občanů třetích zemí). Evropská komise již předložila Radě EU a Evropskému parlamentu návrh na zrušení vízové povinnosti tureckých občanů, za předpokladu, že orgány Turecka urychleně a v souladu se svým závazkem ze dne 18. března 2016 splní zbývající kritéria.

Na začátku března 2016 došlo k fyzickému přehrazení hlavních cest na **západo-balkánské migrační trase** ve směru z Řecka dále do Evropy. Tato situace vytváří tlak na Řecko, na jehož území zůstává přes 53 tisíc migrantů, z nichž řada je nadále v nelegálním postavení. EK v návaznosti na tuto situaci pravidelně vyzývá členské státy k relokacím, a další podpoře Řecka prostřednictvím vysílání expertů do aktivit agentur EASO a Frontexu v Řecku.

Důsledek omezení na západo-balkánské trase je možné sledovat též na **sílicím migračním proudu v centrálním Středomoří** (s Itálií jako vstupním bodem). Od začátku roku do 29. května UNHCR zaznamenala příchod celkem 46 714 osob. Nejpočetněji jsou zastoupeny národnosti ze subsaharské Afriky (zejména občané Nigérie, Gambie a Somálska) nikoli Syřané.

Na začátku dubna vydala Evropská komise **sdělení k budoucímu fungování společné azylové politiky EU** (vč. dublinského systému). Klíčovým novým strukturálním prvkem návrhu Komise je **trvalé zakotvení relokace¹ jako strukturálního prvku společného evropského azylového systému**. V návaznosti na své sdělení vydala 4. května EK návrhy novely dublinského nařízení, nařízení k databázi EURODAC, u kterého kalkuluje s posílením a rozšířením jeho účelu, a návrh nařízení posilujícího mandát evropské regulační agentury pro otázky azylu (EASO). Nejkontroverznějším je **návrh novely dublinského nařízení**, který zavádí uvedený koncept relokace jako trvalý prvek společného systému prostřednictvím tzv. mechanismu spravedlnosti. Tento mechanismus by měl být spuštěn pokaždé, kdy některý z členských států bude vystaven nepřiměřenému počtu žádostí o azyl (více než 150 % z referenčního počtu). Návrh počítá i s možností se relokací dočasně neúčastnit - za každou přidělenou osobu, jež by členský stát odmítl přijmout, by musel zaplatit solidární příspěvek ve výši 250 000 € státu, který kandidáta k relokaci přijme. Proti návrhu alokačního mechanismu se již několik členských států negativně vymezily, konkrétně - ČR, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Dánsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva a Spojené Království.

Ve snaze představit komplexnější řešení vnější dimenze migrační krize Komise dne 7. června 2016 představila ve svém sdělení svou představu nového rámce pro spolupráci se třetími zeměmi. Návrh obecně počítá s mobilizací dostupných politik a nástrojů ve prospěch řízení migrace mimo území EU. Dle předloženého návrhu by EU měla vytvářet s určitými zeměmi původu a tranzitu migrace migrační partnerství, ve kterých sladí zájmy EU se zájmy jednotlivých partnerů. Cílem je propojení pozitivních a negativních pobídek, kdy se např. od schopnosti a ochoty spolupráce na návratech/readmisích a reintegraci by se měla odvíjet finanční pomoc ze strany EU. EK navrhuje zaměřit se prioritně na Libanon, Jordánsko, Tunisko, země Afrického rohu, Etiopii, Libyi, Afghánistán a Pákistán.

Dne 10. června 2016 proběhlo **zasedání Rady pro justici a vnějšky** za účasti ministra vnitra Milana Chovance. Ministři diskutovali mj. o implementaci dohody EU-Turecko a návrzích vízových liberalizací Gruzie, Ukrajiny, Kosova a Turecka. Implementace dohody byla diskutována společně s aktuálním vývojem migrační situace, kdy mezi ministry panoval konsensus ohledně nutnosti posílení návratů z Řecka do Turecka. V tomto ohledu ministři označili Turecko za bezpečnou třetí zemi a vyzvali ke zrychlení procedur umožňující návraty z Řecka. V případě vízových liberalizací ministři dle očekávání neschválili ani jeden z předkládaných návrhů. Německo zopakovalo své výhrady ohledně dopadu zejména uvolnění vízového styku s Gruzii (zneužívání azylové procedury organizovaným zločinem) a načasování. Tento názor byl podpořen Francií a Itálií. Velká skupina států (Estonsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko a Bulharsko) naopak hovořila v duchu, že odkládání rozhodnutí v situaci, kdy byla splněna všechna formální kritéria, oslabuje důvěryhodnost EU. Na závěr Komise a nizozemské předsednictví

¹ relokací je míněna distribuce migrantů/žadatelů o azyl z míst prvního vstupu do dalších členských států EU na základě přerozdělovacího klíče/kvóty

informovaly o pokroku ve vyjednávání o nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráž, kdy rychle pokračují přípravy a schválení legislativního návrhu je reálné dle plánu.

Dále trvá dočasné znovuzavedení **kontrol na některých úsecích vnitřních schengenských hranic Dánska, Francie, Německa, Rakouska, Švédska a přidruženého Norska**. Dne 4. května na základě zjištění, že Řecko stále nedokázalo adresovat závažné nedostatky při kontrole vnějších hranic, **EK vydala pozitivní doporučení na prodloužení kontrol na určitých úsecích daných hranic o dalších 6 měsíců**.

3. Relokace a přesídlování

3.1. Přesídlování - aktuální informace

V návaznosti na dobrovolný závazek České republiky a v rámci Evropského přesídlovacího schématu, plánuje Ministerstvo vnitra přesídlit v rozmezí od července 2015 do června 2017 celkem 400 uprchlíků z třetích zemí. **V rámci tohoto závazku Česká republika přijala již 52 osob** (20 Syřanů z Jordánska a 32 Iráčanů z Libanonu).

Jedním z opatření přijatých v rámci společné dohody EU a Turecka pro řešení migrační krize je také nový přesídlovací mechanismus syrských uprchlíků z Turecka do EU, a to především princip 1:1 (za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU). K přesídlování využijí členské státy primárně své dosud nesplněné závazky, jež učinily 20. července 2015 (aktuálně zbývá přesídlit do EU na základě tohoto schématu cca 18 000 uprchlíků), případně nevyužitou relokační kvótu – 54 000 osob.

Česká republika deklarovala připravenost podílet se na realizaci přesídlování syrských uprchlíků z Turecka do výše svého dobrovolného přesídlovacího závazku z 20. července 2015 – tj. 348 osob i v rámci svého poměrného dílu z dosud nerozdělené relokační rezervy – tj. cca 1 301 osob.

Česká republika již indikovala, že v rámci zahájení výše uvedeného přesídlovacího mechanismu **přijme, dle návrhu NL PRES, v následujících 4 měsících 88 syrských uprchlíků z Turecka**. Ministerstvo vnitra na konci dubna 2016 oslovilo UNHCR s žádostí o zahájení tohoto přesídlovacího programu, vyžádané spisy od UNHCR však zatím neobdrželo. V souladu se závěry Evropské rady bude Česká republika i nadále zdůrazňovat, že **nový mechanismus nesmí v žádném případě vést k novým závazkům pro Českou republiku v oblasti relokace a přesídlování**.

3.2. Relokace v rámci dočasných opatření ve prospěch Itálie a Řecka

Implementace relokací jak z Itálie, tak z Řecka zatím ve všech směrech stále vážne a samotná realizace je velmi pomalá. Spolu se Švýcarskem nabídlo volné kapacity k přijetí žadatelů o azyl **v rámci relokací již 24 členských států EU (s kapacitou přes 7 500 osob), relokováno jich bylo pouze 2604**. Z Řecka bylo ke dni 15. června 2016 relokováno celkem **1827 osob**. Za sledovanou první polovinu června 2016 došlo k relokaci 487 osob, z toho **318 do Francie, 58 do Nizozemska, 44 do Portugalska, 41**

do **Lucemburska, 19 do Španělska a 7 na Maltu**. Relokace dalších cca **452** osob do členských států EU jsou plánovány na druhou polovinu června 2016. **Z Itálie** bylo ke dni 15. června 2016 relokováno celkem **777 osob**. Za první polovinu června 2016 byly uskutečněny 3 relokace, konkrétně do Francie (relokováno 32 osob), do Nizozemska (25) a na Maltu (2). Dále se 16. června uskutečnila relokace šesti osob na Kypr.

V rámci svého aktivního přístupu k řešení současné migrační krize, nabídla Česká republika dne 5. 2. 2016 **přijetí prvních 20 osob z Řecka a 10 osob z Itálie v rámci relokace**. Na základě ukončených bezpečnostních prověrek ČR rozhodla o přijetí 7 osob syrské národnosti z Řecka. Z výše uvedených 7 osob, které Česká republika indikovala z Řecka přijmout, však následně 3 osoby opustily zařízení, ve kterém na relokaci čekaly, aby se relokaci do České republiky vyhnuly. **4 zbylí žadatelé z Řecka dorazili do České republiky 25. dubna 2016**.

Dne 13. května oznámila Česká republika Itálii a Řecku připravenost přijmout dalších 10 osob z každého z těchto států. Nabídku konkrétních osob zatím ČR obdržela pouze od Řecka a v současné době probíhají bezpečnostní prověrky. Od Itálie zatím ČR žádnou konkrétní nabídku neobdržela.

3.3. Implementace konceptu hotspots v Itálii a Řecku a plány na posílení azylových systémů těchto zemí

V Itálii je oficiálně funkčních 6 hotspotů (Lampedusa, Pozzallo, Trapani, Taranto, Augusta a Porto Empedocle). Řecko v současnosti disponuje 5 funkčními hotpoty (Chios, Lesbos, Leros, Samos a Kos).

V souvislosti s uzavřením dohody EU – TR se však významně změnila úloha hotspotů v Řecku – ty nyní slouží jako zajišťovací uzavřená centra, ze kterých budou všichni migranti vraceni zpět do Turecka (požádají-li o azyl, bude s nimi nejdříve vedeno azylové řízení).

Vzhledem k výše uvedené změně úlohy hotspotů v Řecku se také výrazně zhoršila bezpečnostní situace v těchto zařízeních. Ta se dotýká i bezpečnosti expertů vysílaných členskými státy, včetně expertů z České republiky. Migranti, kteří jsou v těchto zařízeních ubytováni, se proti svému nedobrovolnému držení v hotpotech bouří a ohrožují tak i bezpečnost vyslaných expertů členských států. Česká republika si vyžádala od Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO), který vysílání expertů koordinuje, záruky, že bude bezpečnost expertů v hotpotech posílena – EASO následně přijalo řadu opatření, která vedla k výraznému posílení bezpečnosti.

V současné době je také zaznamenáván soustavný nárůst počtu migrantů, kteří vstupují do EU přes Itálii. Je tedy pravděpodobné, že Itálie bude muset přistoupit k dalšímu rozšiřování své sítě hotspotů.

V souvislosti s fungováním hotspotů v Itálii a Řecku a implementací dohody mezi EU a TR je v současné době **EASO k dispozici celkem 45 českých expertů. Aktuálně působí na žádost EASO 1 expert Ministerstva vnitra v Řecku a 2 experti v Itálii. Další vyslání se dle potřeb EASO připravují**.

4. Integrace a komunikace

4.1. Nový Státní integrační program (SIP)

Vláda projednala a dne 20. listopadu 2015 schválila usnesení č. 954 o **SIP pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících s platností od 1. ledna 2016**. Dne 2. 2. 2016 byla mezi Ministerstvem vnitra a Charitou ČR jako generálním poskytovatelem integračních služeb podepsána smlouva pro rok 2016. Podle usnesení vlády je až do konce roku 2018 dokončován asistenční integrační program pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou, které vstoupily do programu do konce roku 2015. Jedná se o cca 300 osob.

Charita ČR předala Ministerstvu vnitra od začátku roku 2016 celkem 62 individuálních integračních plánů podle nových pravidel SIP a zajišťuje formou subdodávek integrační služby na místní úrovni. Mezi subdodavatele zatím patří Poradna pro integraci v Praze a Ústí nad Labem, Diecézní katolická charita Hradec Králové, In Báze, Arcidiecézní charita Praha, Oblastní charita Česká Kamenice, Diecézní katolická charita České Budějovice, Oblastní charita Teplice, Organizace pro pomoc uprchlíkům, BFZ – vzdělávací akademie, Farní sbor české církve evangelické Nové Město na Moravě, Charita Olomouc, Charita Svitavy, Diecézní charita Litoměřice, SIMI. Systém je navázán na integrační azylová střediska Správy uprchlických zařízení MV a finančně je program zajištěn výše uvedeným usnesením vlády. SIP se týká osob s udělenou mezinárodní ochranou, které přicházejí do České republiky spontánně nebo v rámci přesídlovacího a relokačního schématu. V současnosti se program týká 260 osob. Charita ČR zatím oslovila 321 osob.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy **vybralo nového poskytovatele bezplatného kurzu českého jazyka pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou, a sice Agenturu Parole s.r.o.** Plošná výuka v integračních azylových střediscích i mimo ně by měla probíhat od května 2016.

4.2. Analýza nálad veřejnosti a komunikační aktivity

V souvislosti s aktuální migrační situací probíhá pravidelné informování ve všech oblastech, souvisejících s problematikou migrace. Informační aktivity jsou cíleně zaměřeny na mediální výstupy – TV, rozhlas, noviny, časopisy, propagační materiály.